

СОЦІАЛЬНА НЕРІВНІСТЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ГРОМАДЯН В УКРАЇНІ

Нерівність доходів населення останнім часом перетворилося на одну з найбільш важливих тем правових та економічних досліджень. Доходи відіграють дуже важливу роль в житті кожної людини, сім'ї тому що є безпосереднім джерелом задоволення потреб. Заробітна плата їх основне джерело. Але нерідко її величина не достатня для дотримання навіть самих необхідних умов існування людей. Тому виникає необхідність для держави регулювати заробітну плату, а для населення шукати альтернативні джерела доходів. За сучасних умов суспільного розвитку виступає людський капітал, який вбирає в себе сукупність знань, досвіду, навичок і здібностей фізичних осіб, що беруть участь у суспільно корисній діяльності для отримання економічних і соціальних вигід.

Сьогодні, для українського суспільства характерні суттєва диференціація за рівнем добробуту, а також значна частка бідного та низька питома вага середнього прошарку населення. В Україні соціальна структура нагадує трикутник: 1–2% належить до вищого класу, 10–12% представляють середній клас, а інші, що становлять понад 85% населення, віднесені до найбіднішого класу [1].

Доходи населення являють собою сукупність грошових і натуральних засобів для підтримки фізичного, морального, економічного та інтелектуального стану людини на певному рівні задоволення її потреб. Отже, доходи населення є засобом формування і розвитку різнопланових характеристик людського капіталу. Обмеження розміру доходів у потенційних носіїв характеристик людського капіталу або не виправдана їх нерівність зумовлює неспроможність отримання ними якісної освіти, підтримки власного здоров'я, зростання трудової міграції тощо, що в сукупності унеможлиблює інноваційний розвиток країни і породжує її відсталість [2].

Відповідно до пп. 14.1.54 та 14.1.55 ст. 14 Податкового кодексу України, розділяють такі джерела доходу, як: проценти, дивіденди, роялті; будь-які інші види пасивних доходів (спадщина, подарунки, виграші, призи); заробітна плата та інші виплати; доходи від надання в оренду майна, рухомого транспорту; доходи від продажу майна; дохід від відчуження інвестиційних активів, у тому числі корпоративних прав, цінних паперів тощо; доходи, отримані у вигляді внесків та премій на страхування; доходи від зайняття підприємницькою та незалежною професійною діяльністю; інші доходи від будь-яких видів діяльності [3].

Основним джерелом доходів населення традиційно виступає заробітна плата, аналіз якої проводиться за її основними видами – номінальною та

реальною. Аналіз власне номінальної заробітної плати дає змогу оцінити загальну суму коштів, що виплачується за результати трудової діяльності. Водночас аналіз реальної заробітної плати дає змогу встановити купівельну спроможність виплачених коштів і, відповідно, ступінь виконання основних функцій оплати праці.

До наслідків нерівномірного розподілу доходів населення можна віднести: низький рівень життя в країні, бідність населення, відтік кваліфікованої робочої сили за кордон, соціальну напруженість, складну криміногенну ситуацію, процвітання тіньової економіки, високий рівень корупції, політичну нестабільність, що в сукупності призводить до стримування соціально-економічного розвитку країни загалом і людського капіталу зокрема. Подолання економічної нерівності населення можливе за сприяння державних органів, соціалізації населення, подолання корупції, зростання економіки та виведення її з тіньового сектору.

Реформа, яка була впроваджена в Україні у 2017 року щодо підвищення мінімальної заробітної плати до 3200 гривні, а у 2018 року – до 3723 гривні має свої негативні наслідки. Підвищення мінімальної заробітної плати має позитивні наслідки тільки тоді, коли воно є реальним, а не номінальним. Зарплата має відповідати прожитковому мінімуму та задовольняти потреби громадян, що буде слугувати збільшенню купівельної спроможності населення і, відповідно, рівню його добробуту. У даному разі відбулося підвищення номінальної заробітної плати за зростання рівня інфляції, що призводить до підвищення цін, погіршення добробуту українців та збільшення питомої частки бідного населення.

Можна погодитися із С. В. Волошиною та А.В. Скубіліною про те, що реформа щодо підвищення мінімальної заробітної плати тільки погіршує реальний стан життя населення та уповільнює процеси, які могли б поліпшити людський капітал країни. Без утручання держави в розподіл доходів економічну нерівність населення неможливо подолати, тому необхідно вжити такі заходи, як: установлення мінімальної заробітної плати на рівні реального прожиткового мінімуму; надання соціальних пільг і субсидій бідним прошаркам населення; стимулювання впровадження інновацій у виробництво, що призведе до зростання рівня оплати праці та підвищення частки заробітної плати у виробленому продукті; зниження обтяжливого оподаткування, що сприятиме зменшенню тіньового сектору економіки та стабілізації податкового законодавства; стримування інфляції; покращення умов для ведення малого бізнесу, що спричинить створення додаткових робочих місць; боротьба з корупцією; орієнтація держави на формування і підтримку середнього класу населення [4].

На сучасному етапі розвитку України боротьба з бідністю та нерівністю в суспільстві має бути пріоритетом державної політики. Європейський досвід показує, що необхідно більш активно діяти на місцевому рівні, ураховуючи велику роль місцевих факторів у реалізації національної політики. Шляхи реформування місцевих бюджетів їх децентралізація позитивно вплине на процеси економічної стабільності населення в Україні.

Вирішення проблем нерівномірності у розподілі доходів населення в Україні вимагає втручання держави у даний процес, що передбачає: збільшення кількості робочих місць та підвищення рівня зайнятості населення, що дасть змогу забезпечити реальне зростання виробництва; легалізацію тіньових доходів населення та стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу; перетворення системи соціального захисту у дієвий механізм підтримки найбільш вразливих верств населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Задорожна С. Стратегії подолання бідності в Україні [Текст] / С. Задорожна // Проблеми і перспективи економіки та управління. - 2016. - № 3. - С. 20-33.
2. Волошина С.В. Економіка праці : [навч. посіб.] / С.В. Волошина, Н.В. Чорноморченко, І.С. Чорноморченко. – Дніпропетровськ : Пороги, 2002. – 342 с.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 02.12.2010 № 2755-VI із змін., внес. згідно із Законами України : за станом на 01.01.2018, підстава 2176-19, 2245-19, 1797-19. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
4. Волошина С.В. Нерівність доходів населення України як перешкода розвитку людського капіталу / С.В. Волошина, А.В. Скубіліна, А.М.Чеботаренко // Економіка та суспільство. – 2017. – №9 – С. 882–889.